

Особливості фінансової політики Європейського Союзу на ринку небанківських фінансових послуг

Стаття присвячена аналізу специфіки фінансової політики Європейського Союзу в контексті функціонування ринку небанківських фінансових послуг. Метою дослідження є всебічне вивчення особливостей фінансової політики ЄС на ринку небанківських фінансових установ (НБФУ). Головна увага приділена їхній структурній динаміці, взаємозв'язкам із банківським сектором і ринком капіталу, а також регуляторним механізмам, спрямованим на забезпечення фінансової стабільності. Під час наукового дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання: аналіз і синтез, індукція й дедукція, систематизація, порівняльний метод, структурно-функціональний підхід, а також елементи прогнозування. Результати дослідження показують, що упродовж 2014–2024 років у країнах ЄС спостерігалось стійке зростання як активів, так і зобов'язань небанківських фінансових установ, що зумовило необхідність трансформації регуляторної політики в цьому сегменті. Активізація заходів у сфері фінансового нагляду супроводжувалася запровадженням макроруденційних інструментів, спрямованих на контроль і регулювання діяльності різних типів НБФУ. Особлива увага приділялася питанням системного ризику та підвищенню фінансової стійкості, враховуючи посилення зв'язків НБФУ з банківською системою та загальним фінансовим ринком Європейського Союзу. У структурі активів небанківських установ переважають акції, інвестиційні паї, кредити, депозити та дебіторська заборгованість, при цьому існує значна відмінність у складі активів та зобов'язань між різними державами-членами ЄС. Основну частину ринку складають інвестиційні та пенсійні фонди, а також страхові компанії, що обумовлює домінування цих сегментів у фінансовій політиці Союзу. Зроблено акцент на вдосконаленні законодавчої бази, яка гарантує захист прав споживачів, посилення вимог до капіталізації та платоспроможності установ, а також – на стимулюванні стратегічних інвестицій відповідно до пріоритетів інтеграційної та економічної політики ЄС. Практичне значення дослідження полягає у визначенні напрямів удосконалення фінансової політики ЄС з метою зміцнення фінансової стійкості небанківського сектору.

Ключові слова: фінансова політика; небанківські установи; Європейський Союз; регулювання; фінансова стабільність.

Постановка проблеми. У контексті сучасних трансформацій фінансових ринків небанківський фінансовий сектор (НБФС) Європейського Союзу відіграє дедалі важливішу роль у забезпеченні стійкості та динамізму економічної системи. Зростання обсягів активів і зобов'язань небанківських фінансових установ, поглиблення їхніх зв'язків із банківськими структурами та ринком капіталу, а також активна участь у перерозподілі фінансових ресурсів обумовлюють потребу у цілеспрямованій фінансовій політиці ЄС у цьому сегменті.

Актуальність теми зумовлена не лише кількісним розширенням НБФС у ЄС, а й ускладненням його структури, збільшенням ризиків, зокрема ліквідності, кредитного ризику та ринкових дисбалансів, які мають потенціал до системного поширення. Важливу роль у цьому контексті відіграє макроруденційна політика, формування якої стало відповіддю на виклики останнього десятиріччя: від фінансової нестабільності під час пандемії COVID-19 до локальних ринкових криз (наприклад, у Великобританії у 2022 році) та випадків банкрутств фінансових структур (Archegos, Greensill Capital).

У зв'язку з цим фінансова політика ЄС на ринку небанківських фінансових послуг охоплює широкий спектр питань: від гармонізації регуляторного середовища, впровадження директив та регламентів (IDD, PRIIPs) до стимулювання довгострокових інвестицій, розвитку ринку капіталу та захисту споживачів. Водночас зростає увага до питань оподаткування, прозорості, капіталізації НБФУ, а також узгодженості дій на наднаціональному рівні в межах інтеграційної політики ЄС.

Таким чином, аналіз особливостей фінансової політики ЄС у сфері НБФС є актуальним з огляду на необхідність забезпечення фінансової стабільності, підтримки сталого економічного зростання та підвищення ефективності функціонування єдиного фінансового ринку.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Питання особливостей фінансової політики ЄС на ринку небанківських фінансових послуг є недостатньо висвітленим у науковій літературі. Відсутність академічних досліджень змушує спиратися на офіційні статистичні, аналітичні та нормативні джерела, що представлені на спеціалізованих європейських онлайн-платформах. Зокрема, джерельною базою є відкриті дані Євростату, Європейського центрального банку (ЄЦБ), Європейської ради з системних ризиків

(ESRB), Європейської страхової та пенсійної наглядової установи (EIOPA), Європейської комісії, а також Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD). Попри наявність значної кількості статистичних і нормативних джерел, відчувається нестача систематизованого матеріалу з теми дослідження. А тому завдяки використанню різних методів наукового пізнання було проаналізовано, згруповано, систематизовано і представлено інформацію відповідно до теми дослідження.

Метою статті є всебічне дослідження особливостей фінансової політики Європейського Союзу на ринку небанківських фінансових послуг з урахуванням структурної динаміки сектору, його взаємозв'язків із банківською системою та ринком капіталу, регуляторних підходів і викликів, пов'язаних із забезпеченням фінансової стабільності.

Викладення основного матеріалу. У межах реалізації фінансової політики Європейського Союзу на ринку небанківських фінансових послуг дедалі більшої актуальності набуває питання регулювання діяльності небанківських фінансових установ (НБФУ) з огляду на зростання їхньої ролі в забезпеченні фінансової стабільності та сталого розвитку фінансової системи ЄС. Розширення НБФС характеризується сталою тенденцією до збільшення активів і зобов'язань його учасників, а також поглибленням інтеграційних зв'язків з банківським сектором і фінансовою системою в цілому. У 2023 році чотири держави, а саме: Німеччина, Франція, Нідерланди та Італія зосереджували 66,4 % фінансових активів та 60,3 % зобов'язань небанківських фінансових установ серед країн Європейського Союзу [1]. Разом з Ірландією, Іспанією та Бельгією ці країни формують групу держав із найбільшими обсягами активів у секторі, які у 2014–2023 роках перевищували 1000 млрд євро (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка обсягів активів нефінансових установ у країнах ЄС з найбільшими обсягами активів у 2014–2023 роках, млн євро

Країна	2014	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення, +/-
ЄС-27	14017,98	19330,42	20443,06	23174,09	23731,31	24207,54	10189,56
Німеччина	3126,50	4906,09	5287,42	5963,74	6049,26	6283,24	3156,74
Франція	3058,23	4190,01	4483,31	5162,26	5147,81	5414,60	2356,38
Нідерланди	1756,53	2229,53	2345,98	2615,90	2789,11	2583,09	826,56
Італія	1055,40	1345,37	1430,54	1628,91	1676,46	1785,18	729,78
Ірландія	805,06	1537,91	1478,83	1804,07	1704,49	1631,56	826,49
Іспанія	899,43	1066,49	1092,45	1192,20	1231,13	1275,08	375,66
Бельгія	833,84	1024,20	996,68	1078,10	1145,17	1107,32	273,47
Швеція	585,33	669,46	777,04	876,06	882,31	885,59	300,25
Данія	326,50	398,87	447,99	494,04	584,88	566,26	239,76
Австрія	320,52	378,10	409,67	456,62	479,97	492,50	171,98
Норвегія	303,80	326,98	311,19	404,21	428,26	418,57	114,77

Джерело: розраховано автором за даними [2]

Серед держав-членів ЄС до країн із найменшими обсягами активів небанківських фінансових установ у 2014–2023 роках належать: Литва, Хорватія, Кіпр, Естонія, Словенія, Мальта та Латвія, де цей показник не перевищував 50 млрд євро. Натомість Німеччина, Франція, Італія, Нідерланди, Іспанія, Ірландія, Швеція та Бельгія демонструють найвищі рівні зобов'язань у небанківському фінансовому секторі. На ці країни припадає 83 % сукупних зобов'язань у межах ЄС-27 у 2023 році (табл. 2). Зокрема, приріст зобов'язань у Німеччині склав 3917,17 млрд євро, у Франції – 3279,05 млрд євро, а в Італії – 1004,87 млрд євро.

Таблиця 2

Динаміка обсягів зобов'язань нефінансових установ у країнах ЄС з найбільшими обсягами активів у 2014–2023 роках, млн євро

Країна	2014	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення, +/-
ЄС-27	26466,33	34953,26	36487,78	40901,51	40268,64	41779,29	15312,96
Німеччина	4934,07	7532,08	7940,40	8830,20	8589,41	8851,24	3917,17
Франція	4996,06	6543,20	6857,77	7905,80	7761,51	8275,11	3279,05
Італія	3054,81	3363,95	3457,04	3898,23	3910,54	4059,68	1004,87
Нідерланди	2816,57	3446,00	3565,56	4062,09	4061,90	3983,79	1167,22
Іспанія	2380,89	2739,92	2807,76	2921,87	2937,64	3093,27	712,38
Ірландія	1156,62	2397,84	2320,40	2635,88	2499,78	2448,34	1291,72
Швеція	1435,24	1928,06	2280,69	2603,68	2144,07	2348,67	913,43
Бельгія	1243,32	1494,64	1439,27	1486,60	1541,49	1553,23	309,91
Данія	831,17	1058,42	1219,28	1464,29	1469,16	1542,09	710,92

Джерело: розраховано автором за даними [2]

Структура активів небанківських фінансових установ ЄС у 2023 році демонструє домінування кількох ключових фінансових інструментів. Зокрема, 17,93 % активів припадало на валюту та депозити, 12,46 % – на кредити, 15,79 % – на іншу дебіторську та кредиторську заборгованість. Найбільшу частку, а саме 50,68 %, становили акції та паї інвестиційних фондів. У країнах із найбільшими обсягами активів небанківського сектору структура активів має виразну інвестиційну орієнтацію. Зокрема, частка акцій та паїв інвестиційних фондів становила 63,2 % у Німеччині, 66,69 % в Ірландії, 50,62 % у Бельгії, 50,48 % у Нідерландах, 46,97 % в Італії та 42,54 % в Іспанії. Ці дані свідчать про високий рівень розвитку інвестиційного ринку в ЄС, а також про тісний взаємозв'язок небанківського фінансового сектору з банківською системою та ринком капіталу.

Структура зобов'язань небанківських фінансових установ у ЄС також характеризується домінуванням окремих фінансових інструментів. У 2023 році найбільшу частку займали акції та паї інвестиційних фондів – у середньому 61,03 %, а також кредити – 25,82 %. Інша кредиторська заборгованість становила 7,2 %, при цьому в її структурі провідну роль відігравали боргові цінні папери (4,4 %). Частка валюти та депозитів у зобов'язаннях залишалася незначною, лише 0,16 %.

Небанківські фінансові установи та їх окремі сегменти відіграють важливу роль у процесах акумуляції, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів у державах ЄС. У 2023 році частка активів НБФУ у загальній структурі активів фінансового сектору ЄС становила 41 %, що свідчить про їхній суттєвий внесок у функціонування фінансової системи, хоча ця частка істотно варіюється між країнами. До складу сектору входять компанії з управління активами, інвестиційні фонди, небанківські інвестиційні фірми, сімейні офіси, фінансові компанії з фінансування ланцюгів постачання, пенсійні фонди, страхові компанії та інші подібні установи. Ключовим сегментом цього сектору є ринок капіталу, який демонструє стійке зростання впродовж останніх років. У цьому контексті НБФУ відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової диверсифікації та зниженні залежності від традиційного банківського фінансування, що особливо актуально в межах реалізації проєкту Єдиного ринку капіталу ЄС.

У період 2020–2024 років питання розробки макропруденційної фінансової політики набуло особливого значення для країн Європейського Союзу внаслідок низки ринкових потрясінь. Зокрема, в березні 2020 року в умовах пандемії COVID-19 було зафіксовано різке зростання попиту на готівку, а у вересні 2022 року відбулася криза на ринку державних облігацій Великобританії. Ці події висвітлили вразливість фінансової системи до викликів та актуалізували необхідність вдосконалення підходів до регулювання небанківського фінансового сектору.

Крім макроекономічних викликів, важливими чинниками, що посилюють дискусію щодо системних ризиків у секторі НБФУ, стали окремі випадки неефективного управління фінансами в інституціях, таких як Archegos та Greensill Capital. Ці кейси засвідчили здатність окремих суб'єктів генерувати значні ризики, які можуть поширюватися на інші елементи фінансової системи ЄС [4].

Ще у 2016 році Європейська рада з системних ризиків (European Systemic Risk Board, ESRB) у своїй стратегії вказала на необхідність розробки макропруденційної політики для регулювання діяльності небанківських фінансових установ. Однак станом на сьогодні комплексна стратегія втручання у функціонування НБФУ не була реалізована, а рекомендації ESRB переважно орієнтовані на центральних контрагентів і інвестиційні фонди.

Загалом макропруденційна політика ЄС досі зосереджена переважно на банківському секторі, тоді як регулювання діяльності небанківських установ залишається фрагментарним і менш системним. У періоди сприятливої кон'юнктури це може спричинити безконтрольне накопичення ризиків у секторі НБФУ, а за відсутності превентивних механізмів – призвести до скорочення активності фінансових інститутів у разі настання кризових подій. Тож у наукових і професійних колах набуває поширення підхід, що передбачає адаптивне та гнучке регулювання різних типів НБФУ з урахуванням специфіки їх ризиків і функціонування у відповідних сегментах ринку [4].

Серед основних ризиків, з якими стикаються НБФУ в країнах ЄС, домінує ризик ліквідності. У кризові періоди різкі коливання попиту можуть не супроводжуватися відповідним приростом ліквідності, що спричиняє поширення фінансових потрясінь на інші сегменти ринку. Як зазначає Рада з фінансової стабільності, подібні дисбаланси зазвичай виникають внаслідок одночасного прояву неочікуваного зростання попиту на ліквідні кошти та обмеженого обсягу їх пропозиції в умовах стресу [4].

Згідно зі звітом Європейської ради з системних ризиків за 2024 рік, до основних структурних і циклічних загроз для НБФУ належать: переоцінка активів на тлі підвищення процентних ставок, що веде до фінансових втрат і відтоку інвесторів; ризик ліквідності; кредитний ризик, зумовлений зростанням обсягів кредитування; надмірне використання фінансового левериджу. Для зниження впливу цих ризиків застосовуються інструменти макропруденційного регулювання [4].

На відміну від України, в країнах ЄС спостерігається активне зростання інвестиційних фондів. Станом на третій квартал 2024 року їхня кількість у межах єврозони досягла 71 540 одиниць, зокрема у Франції – 13 498, в Італії – 2 690, у Данії – 11 834. Відповідно до даних Європейського центрального банку, інвестиційні фонди акумулюють ресурси від багатьох інвесторів з метою їх спільного розміщення у

портфелі фінансових інструментів, таких як: акції, облігації та інші цінні папери. Вони відіграють ключову роль у мобілізації особистих заощаджень, які надалі спрямовуються до пенсійних фондів, позик для бізнесу або інвестиційних проєктів [5].

З метою диверсифікації джерел фінансування підприємств, стимулювання транскордонних потоків капіталу та надання ширшого спектра інвестиційних можливостей у межах реалізації ініціативи Союзу ринків капіталу (Capital Markets Union, CMU) ЄС вживає комплекс заходів щодо посилення інституційного середовища ринку. У результаті цього обсяги активів інвестиційних фондів в ЄС зросли з 10 342,9 млн євро у четвертому кварталі 2015 року до 19 012,0 млн євро на кінець третього кварталу 2024 року. У структурі активів таких фондів домінують акції (7 125,6 млн євро) та боргові цінні папери (5 626 млн євро). У пасивах провідну роль відіграють акції інвестиційних фондів, обсяг яких становив 17 454,7 млн євро на кінець третього кварталу 2024 року [6].

У межах реалізації інвестиційної політики Європейського Союзу, спрямованої на формування єдиного безбар'єрного ринку для фондів спільного інвестування, було створено нормативно-правову базу за напрямками відповідних фінансових інструментів. До основних категорій належать: підприємства для спільного інвестування у переказні цінні папери (UCITS), доступні роздрібним інвесторам; альтернативні інвестиційні фонди, орієнтовані на професійних учасників ринку; європейські фонди венчурного капіталу, що спеціалізуються на фінансуванні стартапів; соціальні інвестиційні фонди; довгострокові інвестиційні фонди, які підтримують проєкти у сфері інфраструктури та нерухомості; а також фонди грошового ринку, що інвестують у короткострокові державні й банківські боргові зобов'язання [7].

Крім того, на території ЄС активно функціонує ринок недержавного пенсійного забезпечення, у межах якого пенсійні фонди є важливими фінансовими посередниками. Станом на кінець третього кварталу 2024 року кількість таких установ становила 14 922 одиниці. Обсяги активів пенсійних фондів зросли з 2 221,9 млн євро (четвертий квартал 2015 року) до 3 547,2 млн євро (третій квартал 2024 року). Найбільша частка активів пенсійних фондів розміщена в інвестиційних фондах – 1 370,1 млн євро, за ними йдуть боргові цінні папери (1 031,5 млн євро) та акції (465,1 млн євро) [8–9].

Порівняно з Україною, країни ЄС мають суттєво розвиненішу мережу страхових компаній. Їхня кількість досягала 2 314 суб'єктів у третьому кварталі 2024 року, з яких 371 спеціалізувалася на страхуванні життя. За обсягами активів страховики належать до провідних фінансових посередників ЄС. Так загальні активи страхових компаній збільшилися з 7 079,0 млн євро (кінець четвертого кварталу 2015 року) до 8 820,3 млн євро (кінець третього кварталу 2024 року). У їхній структурі активів переважали боргові цінні папери (3 050,2 млн євро) та інвестиційні фонди (2 760,1 млн євро). Зобов'язання здебільшого сформовані з технічних резервів (6 469,2 млн євро), а також з акцій (1 396 млн євро) [10–11].

У вересні 2022 року Європейська Комісія оновила Директиву «Solvency II» (2016) з метою стимулювання інвестиційної активності страхових і перестрахових компаній. Зміни були спрямовані на підтримку економічного відновлення та реалізацію Європейської зеленої угоди. Основні новації стосуються: удосконалення капітальних вимог, зменшення чутливості до ринкових коливань, посилення прозорчості регулювання, підвищення якості страхових послуг і координації нагляду [12].

З метою захисту споживачів прийнято Директиву ЄС 2016/97 (IDD), яка уніфікує вимоги до розробки й розповсюдження страхових продуктів, підвищуючи відповідальність дистриб'юторів і орієнтацію на потреби клієнтів [13].

Для підвищення прозорості інвестиційного страхування ухвалено Регламент PRIIPs, який регулює розкриття інформації про інвестиційні продукти, зокрема страхування життя з інвестуванням та гібридні інструменти, шляхом запровадження стандартизованих інформаційних документів [14].

Окрім основних учасників ринку НБФУ, у ЄС функціонують також постачальники платіжних послуг (зокрема банки, поштові установи, емітенти електронних грошей), оператори платіжних систем, а також фінансові транспортні структури, які забезпечують проведення операцій сек'юритизації, випуску цінних паперів, паїв фондів сек'юритизації та інших боргових інструментів.

Щодо фіскальної політики в більшості країн ЄС оподаткування небанківських фінансових установ здійснюється на загальних засадах, зокрема через корпоративний прибутковий податок. Цей податок поширюється як на нерозподілений прибуток компаній (який може бути капіталізований), так і на чистий прибуток (різницю між валовим доходом та витратами на його отримання). У цьому контексті корпоративний податок є одним із інструментів фінансової політики, спрямованим на регулювання перерозподілу капіталу в приватному секторі.

У країнах ЄС ставки корпоративного податку визначаються національними урядами: у Німеччині – 15 % базова + 0,825 % федеральна надбавка, у Франції – 25 %, в Італії – 24 % (табл. 3) [16]. Податок на додану вартість (ПДВ) застосовується до послуг НБФУ в усіх країнах ЄС без винятків: у Німеччині – 19 %, Франції – 20 %, Італії – 22 %, Нідерландах – 21 % [17]. У Німеччині існує податок на дохід з капіталу зі ставкою 25 %. В Італії діє податок на приріст капіталу (26 % для фізичних осіб) і податок на іноземні фінансові активи (4 євро за 1000 євро вартості) [18].

Таблиця 3

Ставки корпоративного прибуткового податку в країнах ЄС у 2018–2023 роках, %

Країна	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Австрія	25	25	25	25	25	24
Бельгія	29	29	25	25	25	25
Чехія	19	19	19	19	19	19
Данія	22	22	22	22	22	22
Естонія	20	20	20	20	20	20
Фінляндія	20	20	20	20	20	20
Франція	34,43	34,43	32,023	28,4075	25,825	25,825
Німеччина	15,825	15,825	15,825	15,825	15,825	15,825
Греція	29	24	24	22	22	22
Угорщина	9	9	9	9	9	9
Ісландія	20	20	20	20	20	20
Ірландія	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
Італія	24	24	24	24	24	24
Латвія	20	20	20	20	20	20
Литва	15	15	15	15	15	15
Люксембург	19,26	18,19	18,19	18,19	18,19	18,19
Нідерланди	25	25	25	25	25,8	25,8
Норвегія	23	22	22	22	22	22
Польща	19	19	19	19	19	19
Португалія	30	30	30	30	30	30
Словацька Республіка	21	21	21	21	21	21
Словенія	19	19	19	19	19	19
Іспанія	25	25	25	25	25	25
Швеція	22	21,4	21,4	20,6	20,6	20,6
Велика Британія	19	19	19	19	19	25

Джерело: сформовано на основі [15]

Податок на страхові премії широко застосовується у Нідерландах – 21 %, у Фінляндії – 24 %, із підвищенням до 25,5 % з вересня 2024 року. Передбачені винятки для особистого страхування, перестрахування, медичних і транспортних ризиків [18].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, з огляду на стійке зростання активів і зобов'язань небанківських фінансових установ (НБФУ) у країнах ЄС у 2014–2024 роках, а також на посилення їх взаємозв'язків із банківським і ширшим фінансовим сектором виникла об'єктивна потреба у вдосконаленні регуляторної політики. Це зумовило активізацію заходів як у сфері фінансового нагляду, так і в напрямі розробки макропруденційних інструментів для регулювання діяльності різних типів НБФУ.

У структурі активів НБФУ в Європейському Союзі домінують: акції, інвестиційні паї, кредити, депозити, а також дебіторська заборгованість, водночас спостерігається значна диференціація між державами-членами. Зобов'язання сектору також здебільшого формуються за рахунок інвестиційних паїв і кредитів, тоді як роль валюти та депозитів є маргіальною.

Серед НБФУ найпоширенішими та найважливішими за обсягами активів є інвестиційні та пенсійні фонди, а також страхові компанії. Тож фінансова політика ЄС спрямована на вдосконалення законодавчого поля, яке забезпечує захист прав споживачів фінансових послуг, зміцнення вимог до капіталізації та платоспроможності установ, а також сприяє реалізації стратегічних інвестиційних пріоритетів ЄС відповідно до його економічної та інтеграційної політики.

References:

1. Eurostat (2025), «Non-financial corporations – statistics on financial assets and liabilities», [Online], available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Non-financial_corporations_-_statistics_on_financial_assets_and_liabilities#Assets_and_liabilities
2. Eurostat (2025), «Financial balance sheets – annual data», [Online], available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nasa_10_f_bs_custom_15193831/default/table?lang=en
3. Eurostat (2025), «GDP and main components (output, expenditure and income)», [Online], available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_gdp/default/table?lang=en&category=na10.nama10.nama_10_ma

4. European Systemic Risk Board (2024), *EU Non-bank Financial Intermediation Risk Monitor 2024*, [Online], available at: https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/reports/nbfi_monitor/esrb.nbfi202406~2e211b2f80.en.pdf
5. European Central Bank (2025), *Investment funds per country and investment policy*, [Online], available at: https://www.ecb.europa.eu/stats/pdf/money/ecb.ifd_cumulated_overview_tables.en.pdf
6. European Central Bank (2025), «Investment fund statistics», [Online], available at: https://www.ecb.europa.eu/stats/financial_corporations/investment_funds/html/index.en.html
7. European Commission (2025), «Investment funds. EU laws and initiatives relating to collective investment funds», [Online], available at: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/financial-markets/investment-funds_en
8. European Central Bank (2025), «Pension fund statistics», [Online], available at: https://www.ecb.europa.eu/stats/financial_corporations/pension_funds/html/index.en.html
9. European Central Bank (2025), «Pension funds per country and type of scheme», [Online], available at: https://www.ecb.europa.eu/stats/pdf/money/pf/ecb.pfd_overview_tables.en.pdf
10. European Central Bank (2025), «Insurance corporation statistics», [Online], available at: https://www.ecb.europa.eu/stats/financial_corporations/insurance_corporations/html/index.en.html
11. European Central Bank (2024), *Insurance corporations per country and type of economic activity*, [Online], available at: https://www.ecb.europa.eu/stats/pdf/money/ic/ecb.icd_overview_tables.en.pdf
12. European Insurance and Occupational Pensions Authority (2025), «Solvency II», [Online], available at: https://www.eiopa.europa.eu/browse/regulation-and-policy/solvency-ii_en
13. European Insurance and Occupational Pensions Authority (2025), «Insurance Distribution Directive (IDD)», [Online], available at: https://www.eiopa.europa.eu/browse/regulation-and-policy/insurance-distribution-directive-idd_en
14. European Insurance and Occupational Pensions Authority (2025), «Packaged retail and insurance-based investment products (PRIIPs)», [Online], available at: https://www.eiopa.europa.eu/browse/regulation-and-policy/packaged-retail-and-insurance-based-investment-products-priips_en
15. OECD (2025), «Statutory corporate income tax rate», [Online], available at: [https://data-explorer.oecd.org/vis?tenant=archive&df\[ds\]=DisseminateArchiveDMZ&df\[id\]=DF_TABLE_II1](https://data-explorer.oecd.org/vis?tenant=archive&df[ds]=DisseminateArchiveDMZ&df[id]=DF_TABLE_II1)
16. European Commission (2024), *Direct taxes – Corporate Income Tax 2024/01/01*, [Online], available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/#!/tax-details?taxId=115
17. European Commission (2025), *Taxation and Customs. Taxes in Europe Database v4*, [Online], available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/#!/simple-search/simple-search-result
18. European Commission (2025), *Taxes in Europe Database v4*, [Online], available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/#!/advanced-search/advanced-search-result

Фарапонов Геннадій Анатолійович – аспірант, старший викладач кафедри фінансів Чорноморського національного університету ім. П.Могили.

<https://orcid.org/0000-0002-1165-7425>.

Наукові інтереси:

– розвиток банківського та небанківського сектору України.

Faraponov H.A.

Peculiarities of the EU financial policy in the non-banking financial services market

The article focuses on analyzing the specific features of the European Union's financial policy in the context of the non-banking financial services market. The aim of the study is to conduct a comprehensive examination of the EU's financial policy regarding non-banking financial institutions (NBFIs), with an emphasis on their structural dynamics, interconnections with the banking sector and capital market, as well as regulatory mechanisms designed to ensure financial stability. The research employed general scientific methods of cognition: analysis and synthesis; induction and deduction; systematization; comparative method; structural-functional approach; elements of forecasting. The findings indicate that between 2014 and 2024, EU countries experienced a steady increase in both the assets and liabilities of non-banking financial institutions, which necessitated a transformation of regulatory policy in this segment. The intensification of financial supervision measures was accompanied by the introduction of macroprudential tools aimed at monitoring and regulating the activities of various types of NBFIs. Particular attention was given to systemic risk issues and the enhancement of financial resilience, taking into account the growing interconnectedness of NBFIs with the banking system and the broader financial market of the European Union. The asset structure of non-banking institutions is dominated by shares, investment units, loans, deposits, and receivables, while significant differences exist in the composition of assets and liabilities across different EU member states. The market is primarily composed of investment funds, insurance companies, and pension funds, which leads to the dominance of these segments in the Union's financial policy. Emphasis was placed on improving the legislative framework to ensure consumer protection, strengthening capitalization and solvency requirements for institutions, and promoting strategic investments in line with the EU's integration and economic policy priorities. The practical significance of the study lies in identifying directions for enhancing the EU's financial policy to reinforce the financial stability of the non-banking sector.

Keywords: financial policy; non-banking institutions; European Union; regulation; financial stability.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2025.